

RATNI ZARISI

IZLOŽBA KARIKATURA
IVANA ŠARIĆA

MUZEJ GRADA ZAGREBA
Opatička 20-22, Zagreb

20. prosinca 1991.
do 15. siječnja 1992.

RATNI ZARISI

Ivana Šarića

Zar nije rat zarobio naše misli, zarazio našu zbilju, zaronio u naše emocije, zarezao u naše živote? Naopako ozareni ratom zaredali su strahovi i tjeskobe, zaradili smo nevolje i boli, zarekli se istrpjeti i podnijeti. U taj splet nemoći i patnje, srdžbe i bijesa ušao je i Ivan Šarić, no kao karikaturist nije tek zaridao već je i zarisao jasnim crtama, odgovarajući na razaranje uprizorenjem apsurdna, uzvraćajući onima koji stoje uz Aresa mlazovima i nizovima svojih zarisa.

Neće od našeg podsmijeha zarasti rane, nećemo porugom zaribati neprijatelja, niti ćemo žučljivošću natopljeno pero zariti poput noža u dušmanske grudi, ali zarisujući, kao nekakvim duhovnim skalpelom zarezujući traumatična mjesta - možda se ipak približimo ideji ozdravljenja, odnosno barem oslobodimo (simbolički, ritualno, katarktički) nekih opsesija, mora, napasti. Karikatura ionako buja na mračnim talozima pritisaka i frustracija, a bljesak ideje i odlučnost grafičkog poteza osvjetljuje tminu teško podnošljive razine postojanja.

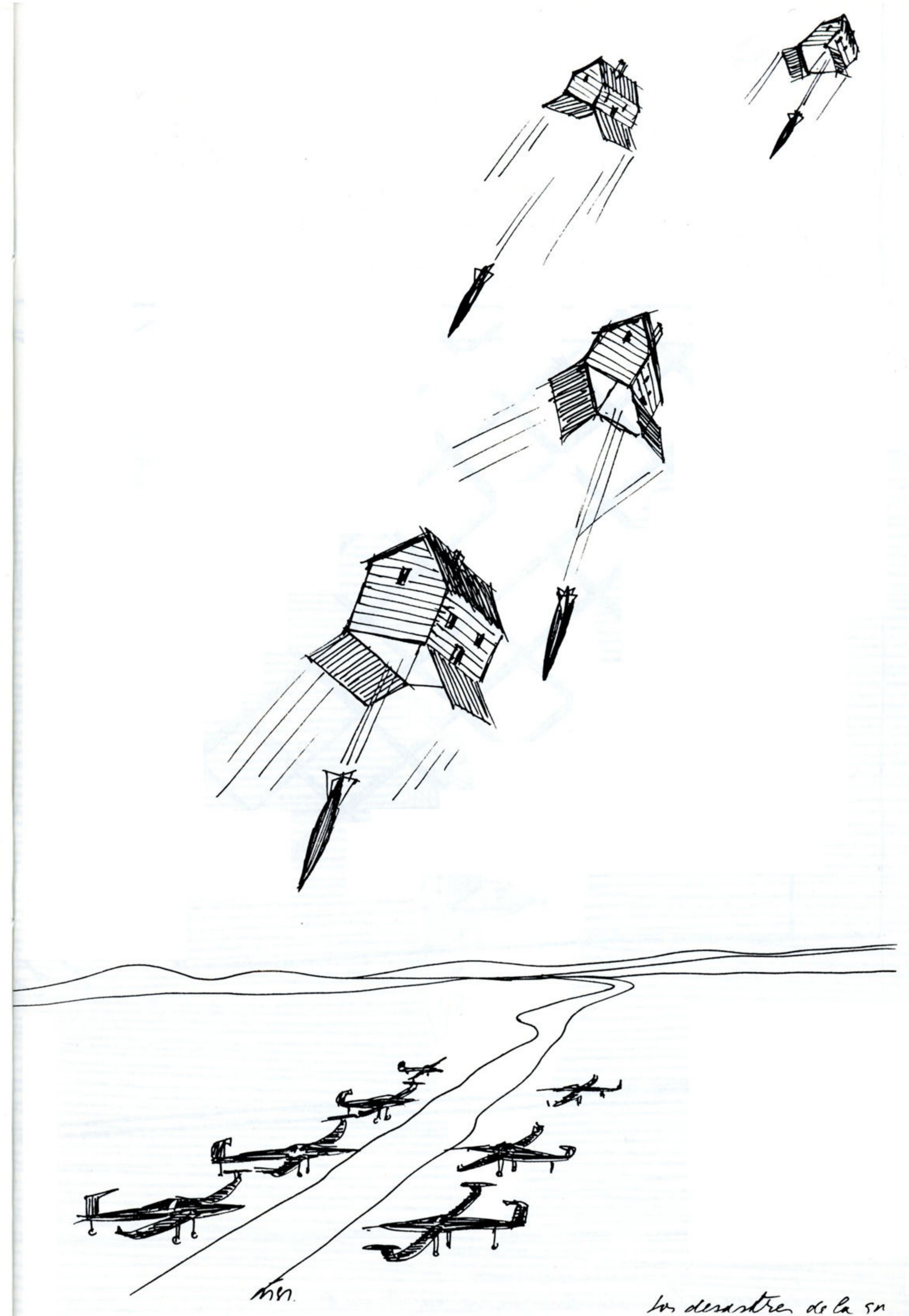
Do stanovite mjere može se i licitirati zbiljskim poticajima: što je živjeti gore, to je izražavati lakše, s obzirom da su u tom slučaju krajnosti naglašene i vidljive. Rat kanda prevršuje tu mjeru, i svaku mjeru i samu pomisao na mjeru, pa u prvi mah oduzima dah i uspostavlja isključivo strah. Ni trajanje baš ne pretvara rat u naviku, ali omogućuje čovjeku (onome koji nije do grla umočen, do grla ugrožen, do grla zapriječen) da stekne stanovit odmak od vlastite zastrašenosti, da uoči manihejski crne i bijele (a pogotovo crne, za tuš, humor i prezir važnije) strane, da pokuša analizirati i racionalizirati, suprostaviti se i oduprijeti, reagirati na izazov i kopenzativno sam donekle izazivati.

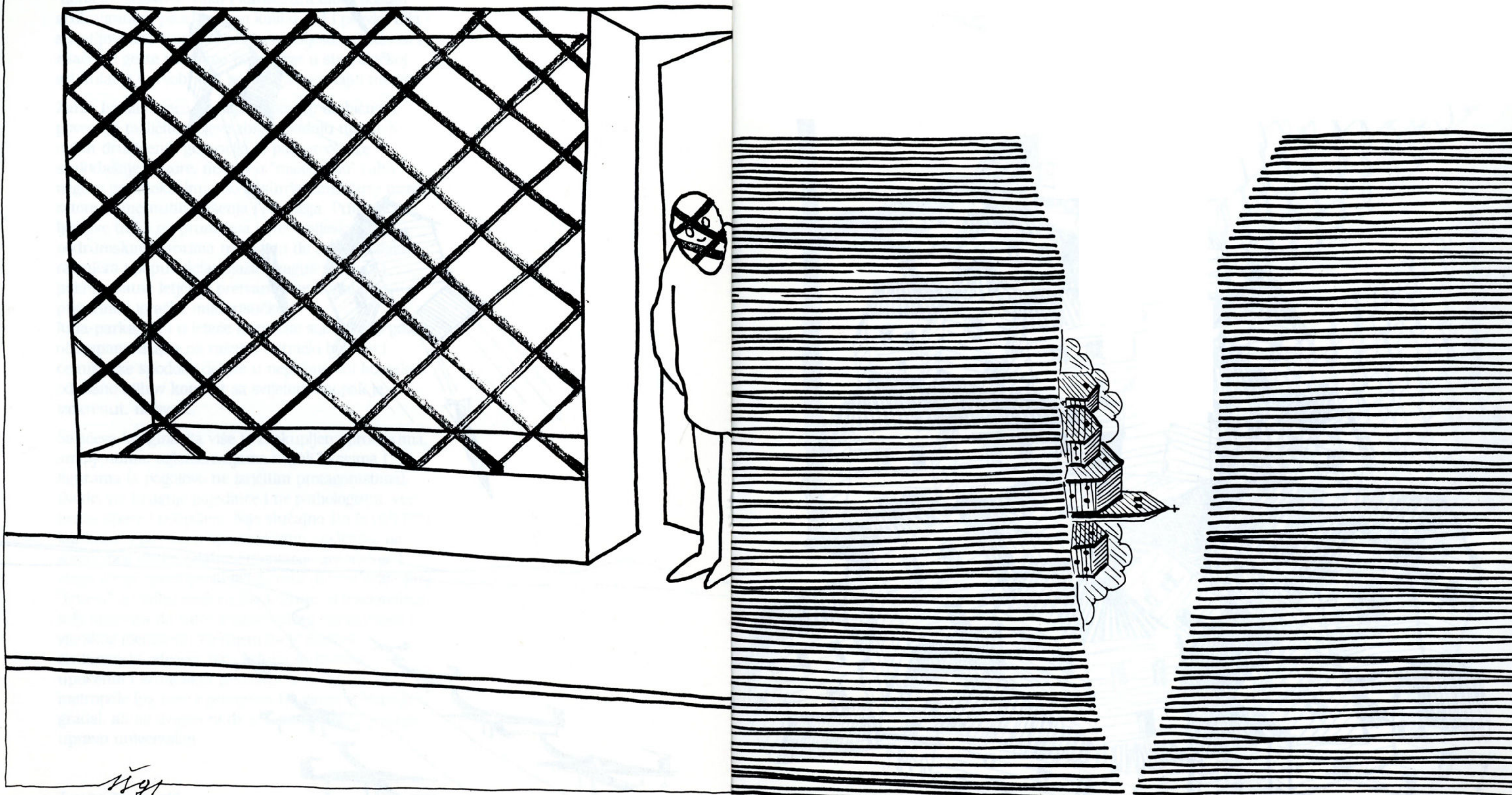
Karikatura je povlašteni jezik graničnih situacija. Kad nam je puna pipa, slijedi munjevito pražnjenje praskom asocijacija. U ratu je sve hipertrofirano, napregnuto do pretjeranosti, pa nije čudno da je i ljudska reakcija povremeno krajnje ekscitirana, nagoniska i grčevita, utemeljena u fiziološkom, "donjem" registru. Tako i karikatura može postati artikuliranom psovkom, no koliko god i psovka bila shvatljiva kao korelativ nemoćna bijesa, vrijednost i značenje geste nalazimo ponajprije u stvaralačkoj artikulaciji i preobrazbi povoda u spoznajni novum.

Zarisi Ivana Šarića hvataju neobično u običnom, povezuju različite slojeve zbilje, skidaju maske s nekih društvenih grupacija ili pak preoblače svakidašnje prizore, ne baš u "maskirano" ruho nego u paradoksalnu i do apsurda umnoženu mrežu ratom nametnutih rješenja i situacija. Primjerice, ljepljive trake na prozorima i vreće pijeska pred podrumskim otvorima narastaju do amblematskih razmjera i poput elefantijazisa zagušuju život i pokret. Ratne letjelice pretvaraju se u grabljive ptičurine i igračke militarističkog luna-parka, ali i u leteće mrtvačke sanduke ili pak u očerupana trupla na ražnju. Četnički balvani i četnikolike spodobe dolaze u neprimjereni kontekst, odnosno njihov kontakt sa svijetom naopak je, izokrenut, nahvaao.

Šarićeva imaginacija više je zaokupljena prostorima, ambijentima, aglomeracijama negoli likovima i figurama (a pogotovo ne izričitim protagonistima). Dakle, ne izruguje pojedince i ne psihologizira, već hvata tipove i poopćava. Nije slučajno što je veći broj karikatura posvećen spomeničkom naslijeđu, ne samo zbog profesionalne orijentacije autora već i stoga što je specifičnost ovoga rata upravo veliki broj "žrtava" na polju materijalne kulture, u iracionalnoj želji agresora da zatre tragove našeg nacionalnog i vjerskog identiteta. Vjerujem da je Šarićev civilizacijski odgovor bliži valnim dužinama upućenih i eruditskih gledalaca iz hrvatske metropole (pa time i primjeren izlaganju u Muzeju grada), ali ne dvojim ni da je učinak nekih rješenja upravo univerzalan.

Tonko Maroević

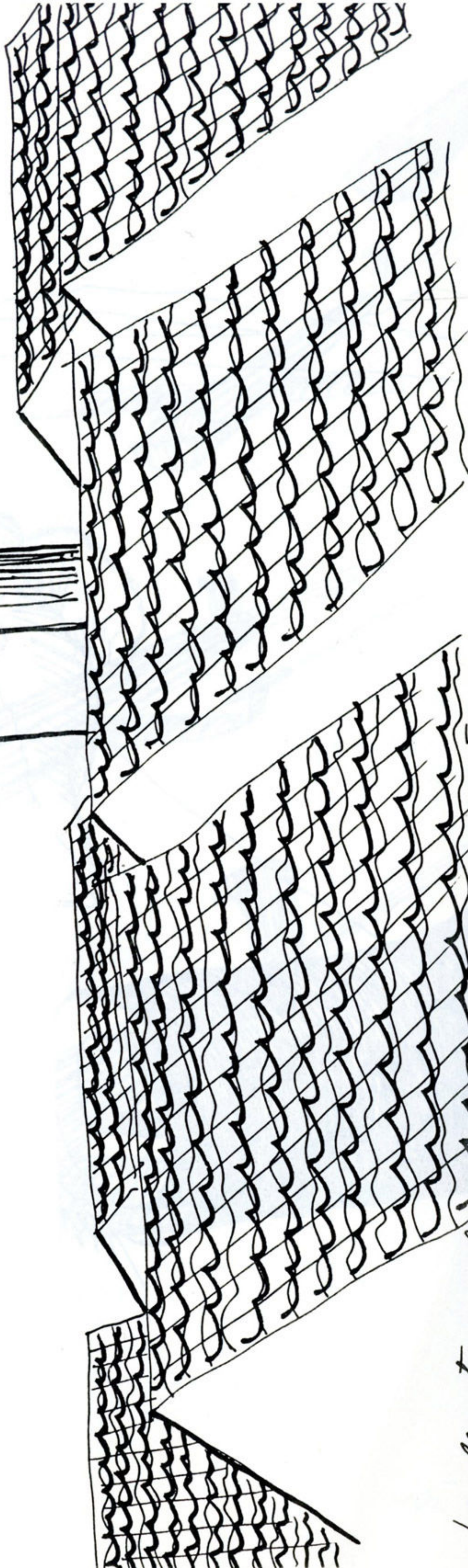
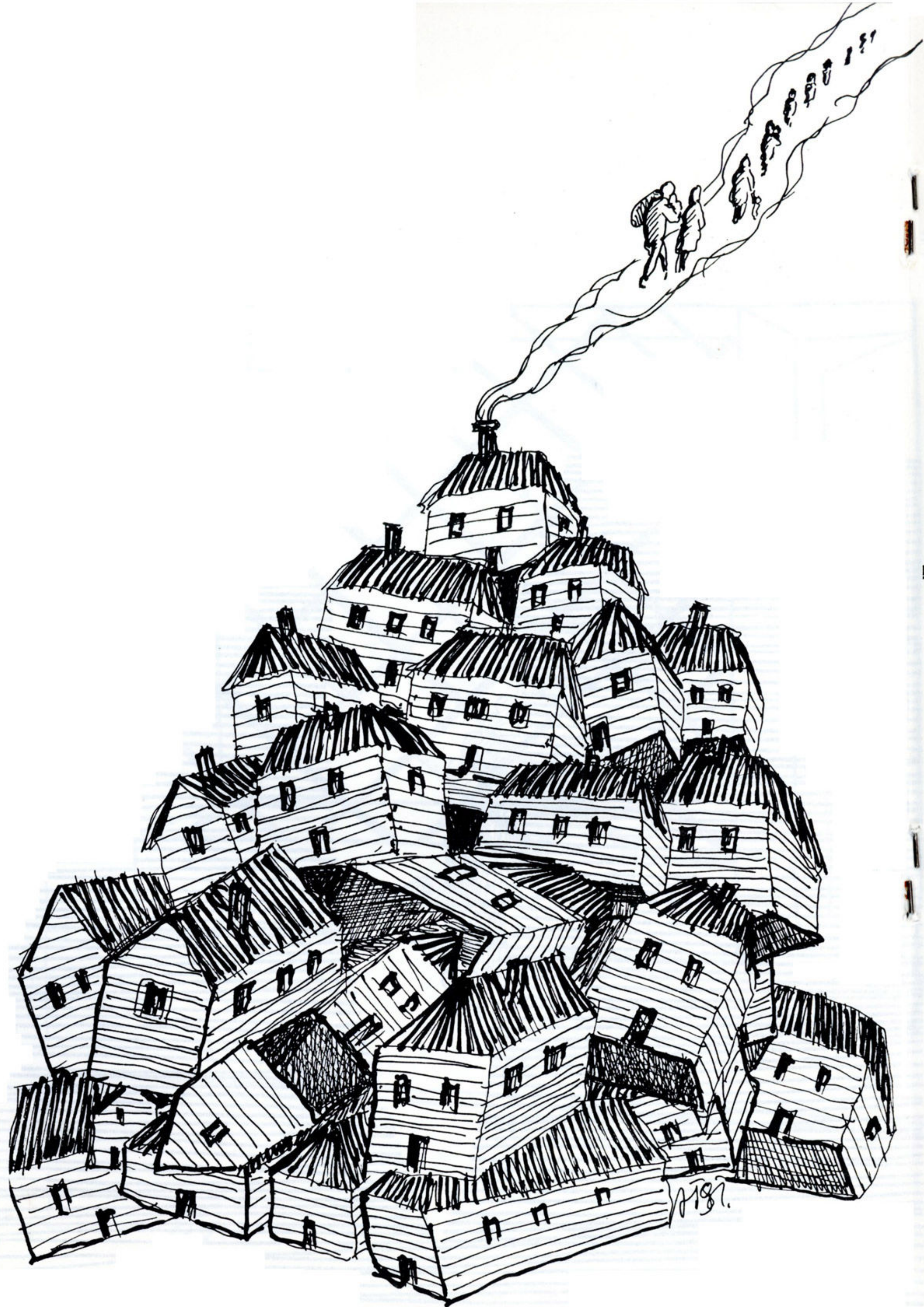

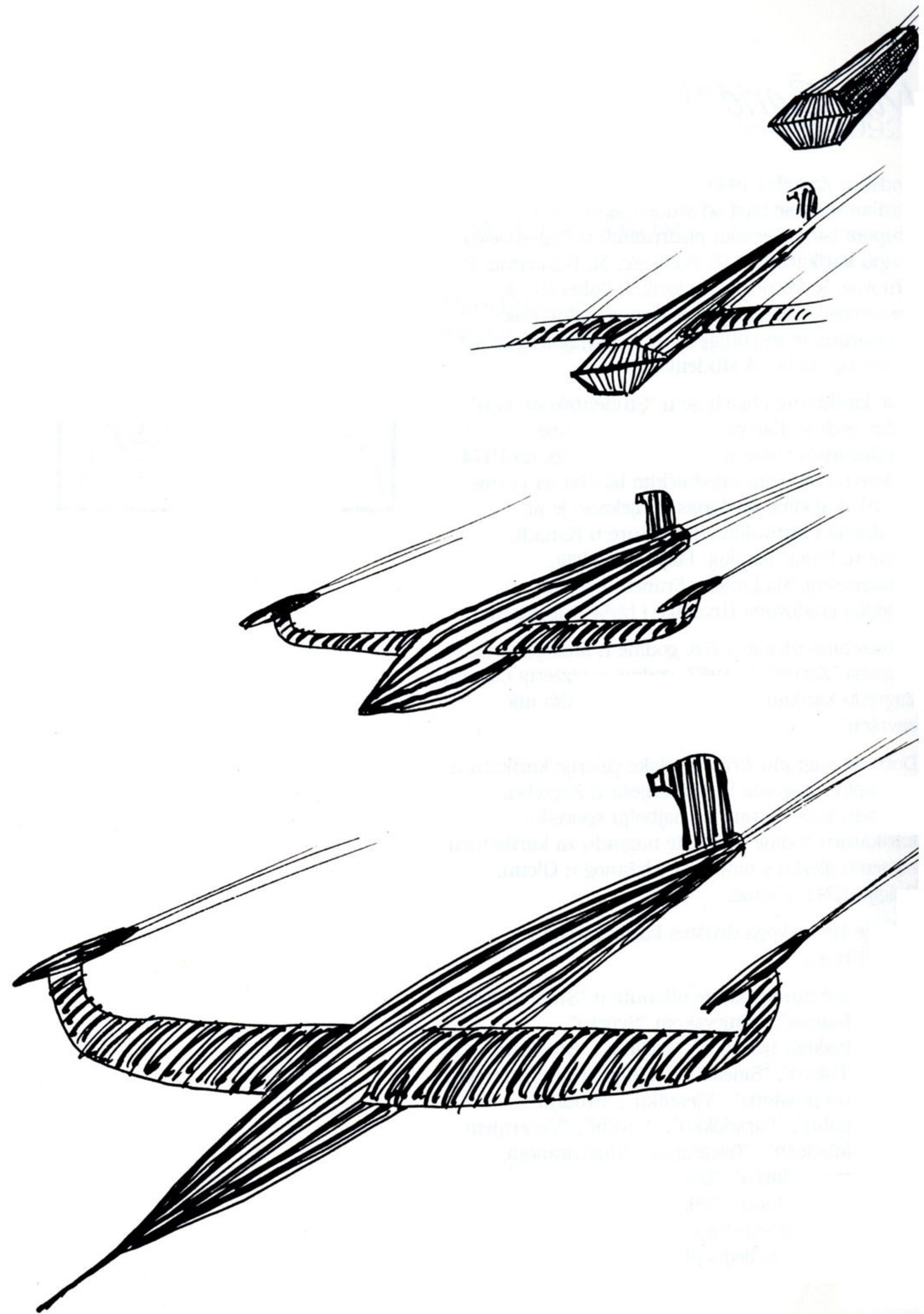
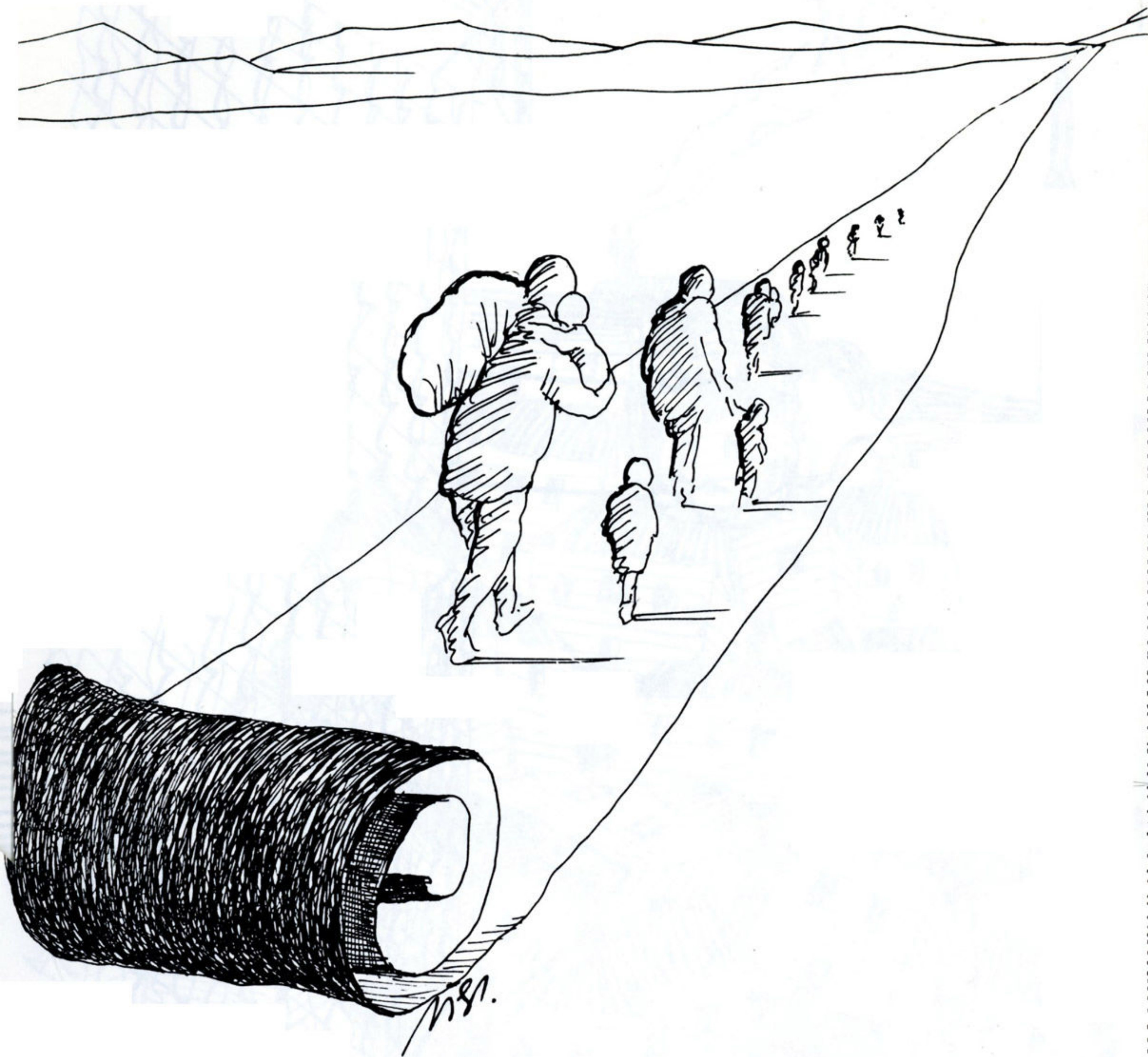
1891

Los desastres de la guerra en Croacia.

1891

Les dévotions de la France en 1871.

Ivan Šarić

Roden u Zagrebu 1943. godine. Arheolog. Karikaturom se bavi od studentskih dana. S grupom istomišljenika pridruženih u Zagrebačku grupu karikaturista (Z. Bastašić, M. Kovačević, F. Kritovac, R. Petrić, Z. Pavlović, I. Pahernik, a povremeno i drugi) njeguje čisti vizualni jezik karikature, te se ponajprije obraća najbližoj generaciji, tada još studentskoj.

Prve karikature objavljuje u "Studentskom listu" 1965. godine. Kao član Zagrebačke grupe karikaturista izlaže u razdoblju od 1965. do 1974. godine na mnogim zajedničkim izložbama Grupe. Od 1974. godine do danas sudjelovao je na izložbama i festivalima karikature u Kanadi, Japanu, Italiji, Turskoj, Poljskoj, Belgiji, Nizozemskoj, Madarskoj, Francuskoj, kao i u mnogim gradovima Hrvatske i bivše Jugoslavije.

Samostalno izlagao 1978. godine u Muzeju grada Zagreba "Zarise", te 1987. godine u pizzeriji Čuka u Zagrebu karikature pod naslovom "Nitko nije savršen".

Dobio je nagradu žirija Svjetske galerije karikatura u Skoplju, nagradu Sajma cvijeća u Zagrebu, nagradu lista "Sprint" za najbolju sportsku karikaturu godine 1987., te nagradu za karikaturu na temu glazba s natječaja održanog u Oleni, Belgija 1991. godine.

Član je Hrvatskoga društva karikaturista i ULUPUH-a.

Karikature mu se nalaze otisnute u "Studentskom listu", "Indexu", sarajevskom "Svijetu", "Omladinskom tjedniku", "Poljima", "Studentu", "15 dana", "Poletu", "Sineastu", "Millyet Halk Gazetesi", "Čovjeku i prostoru", "Vjesniku", "Studiju", "Kerempuhu", "Paradoksu", "Pavlihi", "Večernjem listu", "Mladosti", "Telegramu", "Ilustriranom sportskom tjedniku", "Danasu", "Feferonu", "Čvorku", "Pardonu", "Vikendu", "Slobodnoj Dalmaciji", "Architectura Chronache e storia", "Arhitekturi", "Nedjeljnoj Dalmaciji" i još ponegdje.

Muzej grada Zagreba
prosinac 1991. — siječanj 1992.

Za izdavača
NADA PREMERL

Predgovor
TONKO MAROEVIĆ

Tisak
CARUSEL
Ilica 54, Zagreb